

Aan: Raad van Kerken
Koningin Wilhelminalaan 5
3818 HN AMERSFOORT

Hoofddorp, 3 december 2016

Geachte Raad,

Afgelopen zomer werd door het Europees samenwerkingsverband van landelijke organisaties die gericht zijn op de beperking van de gezondheidsrisico's verbonden aan EMV, een brief aan de paus overhandigd met een verzoek om kennis te nemen van de nood waarin elektrogevoeligen verkeren (zie bijlage). In die uitvoerige brief zijn een groot aantal verwijzingen in het Spaans opgenomen. Daarom geven we in deze email enkele links in het Nederlands en Engels.

Elektrogevoeligen ondervinden gezondheidsklachten van elektromagnetische velden ([Zie verhalen](#)). Deze velden ontstaan door draadloze communicatie, het elektriciteitsnetwerk en het gebruik van elektrische apparatuur en verlichting. De sterkte van de velden waarbij problemen ontstaan, ligt ver beneden de normen die momenteel internationaal als veilig worden aangemerkt. Bij de introductie van elektriciteit en later de radiozendmasten in de vorige eeuw was het verschijnsel al bekend en heette het radioziekte en elektro-allergie. Nu heet het EHS (elektrohypersensitiviteit) of ook wel elektro-stress. Het is waarschijnlijk geen ziekte, eerder een handicap: zonder al die velden functioneren deze EHS-ers doorgaans normaal. Het werkelijke aantal EHS-ers is onbekend. Zweeds onderzoek uit 2001 laat zien dat ca. 3 % van Stockholm elektrosensitief was. Duits onderzoek komt met hogere getallen. Het probleem speelt wereldwijd.

De Nederlandse overheid is van het bestaan van EHS op de hoogte. Zo onderkent het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid EHS als [één van de mogelijke oorzaken voor de klachten die mensen ervaren](#). Maar zolang er geen sluitende wetenschappelijke onderbouwing is van de onderliggende mechanismen, wordt de handicap niet door de Gezondheidsraad erkend.

Dat betekent dat er in Nederland op geen enkel vlak bijsturing in de normering komt die verlichting voor de EHS-er zou kunnen brengen en dat het algemene sociale vangnet er niet voor de EHS-er is. Zo wordt de EHS-er volledig aan zijn lot overgelaten. Ondertussen stijgen de aantallen elektrogevoeligen en neemt de nood drastisch toe als gevolg van de ongeremde uitbreiding en intensivering van de draadloze communicatie.

EHS is ernstig beperkend. Veel EHS-ers raken volledig buiten de samenleving geplaatst. Het gevoelig zijn voor elektromagnetische velden leidt vaak tot onbegrepen verlies van gezondheid, verlies van werk en inkomen, soms verlies van woning, partner en uiteindelijk de gehele sociale omgeving. Men kan niet meer doen wat men wil en men kan niet meer zijn of gaan waar men wil. Het leven raakt totaal ontwricht. Ook kinderen worden getroffen.

De nood kan heel hoog zijn. Sommigen leven 24/7-het jaar rond zonder stroom (licht, verwarming, koelkast, etc.). Sommigen moeten uit hun huis vluchten, zwerven rond, altijd maar op zoek naar plaatsen waar het uit te houden is. Anderen wonen op afgelegen campings of wijken uit naar het buitenland, waar de bevolking minder dicht is en er nog relatief laag belaste omgevingen zijn. Weer anderen lukt het om (een deel van) hun huis af te schermen, waardoor een kooi van Faraday ontstaat. In deze ruimte, die soms niet groter is dan een kamer, zijn ze veilig. Maar de omgeving raakt steeds zwaarder vervuild, waardoor velen zich steeds meer genoodzaakt zien alleen in die veilige kooi te verblijven. Het leven wordt vaak een eenzaam overleven. Sommigen zien geen andere oplossing meer dan uit het leven te stappen.

De Stichting EHS werd afgelopen maand geconfronteerd met een 6e zelfdoding van één van de bij haar bekende elektrogevoeligen. [De Stichting EHS](#) zet zich in voor erkenning van EHS en richt zich op kennisontwikkeling rond EHS. De hulplijn van onze Stichting heeft per 1 november een landelijk nummer gekregen (Informatielijn EHS 0900-9266). Een team van vrijwilligers wijst mensen met EHS de weg hoe hiermee om te gaan.

Wij willen u er op wijzen dat ook de kerken bijdragen aan het probleem. Veel kerken bieden immers telecombedrijven plaats voor telefoonmasten. Ook maken kerken vaak gebruik van Wi-Fi en andere draadloze voorzieningen. In en rond de kerk ontstaat hierdoor een sterk elektromagnetisch veld, waardoor elektrogevoeligen, onbedoeld, worden buitengesloten.

Een ander punt waar de Stichting de kerk op wil attenderen is het volgende. Tijdens diensten worden door de hoge concentratie van actieve telefoons, de dicht opeengepakte bezoekers aan een heel hoge stralingsbelasting blootgesteld. Ook voor de gezondheid van de niet-elektrogevoelige mens kunnen deze velden op termijn schade opleveren.

De WHO heeft de mobiel in 2011 als [mogelijk kankerverwekkend geclassificeerd](#). Onderzoeken, uitgevoerd door verschillende gerenommeerde wetenschappers, hebben sindsdien de kanker bevorderende werking van de mobiele telefoon inmiddels bij herhaling aangetoond. Er zijn honderden [wetenschappelijke studies](#) die laten zien dat de velden van de draadloze technologie biologische organismen negatief beïnvloeden. Denk met betrekking tot de gezondheid daarbij bijvoorbeeld aan effecten op het immuunsysteem, Alzheimer, depressie, slaapproblemen, infertiliteit.

Met andere woorden: de toegepaste techniek is niet bewezen veilig en het groeiende aantal mensen met EHS, het frequente voorkomen van kanker, ook al op jonge leeftijd, en daarnaast het enorme aantal mensen dat tegenwoordig met vage ziektekachten kampt, zou voldoende reden moeten zijn om voorzichtig met de toepassing van draadloze communicatie te zijn en om niet kritiekloos iedere verdergaande vernieuwing op dit terrein over de hele samenleving uit te rollen.

Door de Raad van Europa is al een aantal jaren geleden [aangedrongen op het betrachten van voorzichtigheid](#) rondom deze nieuwe technologie. In de ons omringende landen wordt daarom werk gemaakt van het [voorzorgsprincipe](#). Dat leidt daar tot maatregelen zoals kinderen, die immers kwetsbaarder zijn, geen mobiel geven, geen Wi-Fi op scholen toestaan of alleen zolang als nodig, attenderen van burgers op gevaar en aandringen op extensivering van mobiel - en Wi-Fi-gebruik.

In Nederland wordt effectief niets gedaan met de oproep van de Raad van Europa. Hier bestaat het hanteren van het voorzorgsprincipe slechts uit het in acht blijven nemen van de gestelde overheidsnormen waar beneden de veldsterkte moet blijven. Dat zijn de oude ontoereikende normen (ICNIRP), die vele jaren geleden internationaal vastgesteld zijn op heel hoge waarden, bij gebrek aan beter, op basis van de opwarming van water (De normen die gehanteerd worden voor het succesvol afschermen van een EHS-er, liggen ordegrotten lager dan deze overheidsnormen. De natuurlijke achtergrondwaarden liggen nog eens orden lager.)

De Stichting EHS streeft ernaar dat de kerken zich bewust worden van de problematiek en dat zij ook bekijken wat zij voor de EHS-ers in nood kunnen betekenen. We hopen dat u met ons wilt meedenken zonder te wachten totdat ook de Nederlandse overheid in beweging komt. Graag zouden wij hierover in gesprek met u komen.

Hoogachtend,

Rob van der Boom
Secretaris Stichting Elektrohypersensitiviteit